

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-513066- I/05/AB

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 20 maja 2010 r.

Pani Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej

al. Szucha 25
00-918 WARSZAWA

Isaacowi Reini Minister!

W nawiązaniu do pisma z dnia 10 marca 2010 r. (znak: DPN-I-UW-5031-22/10), pragnę uprzejmie podziękować za przesłane informacje i wyjaśnienia dotyczące procedury przeprowadzania egzaminów maturalnych. Jednocześnie, mając na względzie wagę poruszonego przez Rzecznika problemu, chciałbym zwrócić uwagę, że proponowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej rozwiązania mogą nie wystarczyć dla zagwarantowania absolwentom szkół ponadgimnazjalnych równego dostępu do nauki na studiach wyższych.

W piśmie adresowanym do Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego - Pani Barbary Kudryckiej, a przesłanym do wiadomości Ministerstwa Edukacji Narodowej, Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał uwagę, że jednym z nierozwiązanych dotąd problemów jest brak właściwej koordynacji procedury rekrutacyjnej z systemem organizacji egzaminów maturalnych. Zasadnicza przeszkoda wiąże się z rozdzieleniem poziomów egzaminów i zasadą swobody w ustalaniu warunków rekrutacji przez uczelnie wyższe. Zgodnie z § 105 ust. 1 b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.; dalej: rozporządzenie), zdający, który raz zdecydował się przystąpić do egzaminu na poziomie rozszerzonym nie ma możliwości - w kolejnych sesjach tego egzaminu - przystąpienia do matury na poziomie podstawowym (w przeciwieństwie do

absolwentów przystępujących do egzaminu na poziomie podstawowym, którzy w kolejnych sesjach mogą zdać egzamin na obu poziomach - tj. podstawowym lub rozszerzonym). Tymczasem szkoły wyższe - w ramach przysługującej im autonomii - dysponują znaczną swobodą w zakresie zmiany raz przyjętych kryteriów rekrutacyjnych. Jak wskazuje dotychczasowa praktyka zasady rekrutacji na poszczególne uczelnie niemal co roku ulegają pewnym przeobrażeniom, natomiast możliwość zmiany raz wybranego przedmiotu lub poziomu egzaminu maturalnego przez absolwenta szkoły średniej jest znacznie trudniejsza, a często niemożliwa. Należy zgodzić się ze stanowiskiem Pani Minister, że uczelnie wyższe decydując o zasadach naboru na kolejny rok akademicki powinny stwarzać wyrównane szanse na naukę wszystkim absolwentom aplikującym na wybrane kierunki studiów. Pragnę jednak zauważyć, że w obecnym stanie prawnym nie można narzucić danej uczelni zmiany raz przyjętych warunków rekrutacyjnych, ani żądać, żeby zasady te pozostały stałe w kolejnych latach. Takie rozwiązanie kłóciłoby się bowiem z konstytucyjną zasadą autonomii szkół wyższych i uniemożliwiałoby dostosowywanie kryteriów rekrutacyjnych do zmieniających się warunków społecznych. Mając powyższe na uwadze, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, zmiany wymaga nie tyle procedura rekrutacji na poszczególne uczelnie wyższe, co cytowane powyżej rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej.

W przesłanej odpowiedzi Pani Minister Krystyna Szumilas zapowiada zmiany w systemie organizowania egzaminów maturalnych począwszy od roku 2015 r. W mojej ocenie propozycje te mogą znacznie ułatwić procedurę rekrutacji absolwentów szkół średnich na uczelnie wyższe, nie rozwiążą jednak sytuacji prawnej tych zdających, którzy w chwili obecnej nie mają możliwości - przystępując do egzaminu maturalnego w celu podwyższenia wyniku egzaminu - zmiany wybranego wcześniej poziomu rozszerzonego na poziom podstawowy. Pragnę raz jeszcze wyraźnie podkreślić, że konsekwencją kwestionowanego przepisu jest zamknięcie drogi na niektóre uczelnie wyższe licznej grupie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

Projektując zmiany w systemie organizowania egzaminów maturalnych prawodawca zdecydował się uzależnić procedurę rekrutacji na uczelnie wyższe od wyników tych egzaminów. Tym samym decyzja o wyborze przedmiotu i poziomu egzaminu maturalnego jest ważąca dla dalszej edukacji i drogi zawodowej absolwentów szkół średnich. Niewątpliwie wymaga to od maturzystów znacznej dojrzałości. Nie można jednak

wykluczyć, że osoba dziewiętnastoletnia będzie chciała zmienić wybrany pierwotnie kierunek studiów lub poprawić uzyskany wynik egzaminu maturalnego. Wszystkim tym absolwentom należy zapewnić możliwie elastyczne zasady ponownego przystąpienia do egzaminu maturalnego.

W związku z powyższym, działając w oparciu o art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości zmiany art. 105 ust. 1 b rozporządzenia tak, aby zdający przystępując do egzaminu maturalnego w celu podwyższenia wyniku egzaminu z przedmiotu dodatkowego zdawanego na poziomie rozszerzonym mógł zdawać egzamin z tego przedmiotu albo na poziomie podstawowym albo rozszerzonym. Będę zobowiązany za poinformowanie mnie o zajęтым w sprawie stanowisku.

Łęczę uprzejmie

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich
[Podpis]
prof. I TW dr hab. Marek Zubik